

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (stora avdelningen)

den 11 juli 2024*

”Begäran om förhandsavgörande – Artikel 19.1 andra stycket FEU – Effektivt domstolsskydd inom de områden som omfattas av unionsrätten – Domstolarnas oavhängighet – Domstol som har inrättats enligt lag – Rättvis rättegång – Registrering av domstolsavgöranden – Nationella bestämmelser om inrättande av en registreringsdomare vid domstolar i andra instans, med befogenhet att i praktiken skjuta upp avkunnandet av en dom, ge instruktioner till de dömande sammansättningarna och begära att ett sektionssammanträde sammankallas – Nationella regler som ger befogenhet att vid sammanträden med en sektion eller med samtliga domare vid en domstol utfärda bindande ’rättsliga ställningstaganden’, även i fråga om mål där överläggning redan ägt rum”

I de förenade målen C-554/21, C-622/21 och C-727/21,

angående tre beslut att begära förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, från Visoki trgovački sud (Handelsöverdomstolen, Kroatien), av den 3 augusti 2021 (C-554/21), av den 21 september 2021 (C-622/21) och av den 10 november 2021 (C-727/21), som inkom till domstolen den 8 september 2021, den 7 oktober 2021 respektive den 30 november 2021, i målen

Financijska agencija

mot

HANN-INVEST m.fl. d.o.o. (C-554/21),

MINERAL-SEKULINE d.o.o. (C-622/21),

och

UDRUGA KHL MEDVEŠČAK ZAGREB (C-727/21)

meddelar

DOMSTOLEN (stora avdelningen)

sammansatt av ordföranden K. Lenaerts, vice-ordföranden L. Bay Larsen, avdelningsordförandena A. Arabadjiev, A. Prechal, C. Lycourgos, F. Biltgen och N. Piçarra samt domarna S. Rodin, I. Jarukaitis (referent), N. Jääskinen, N. Wahl, I. Ziemele, J. Passer, D. Gratsias och M.L. Arastey Sahún,

* Rättegångsspråk: kroatiska.

generaladvokat: P. Pikamäe,

justitiesekreterare: handläggaren M. Longar,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 5 juni 2023,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Financijska agencija, genom S. Pejaković, sakkunnig,
- Kroatens regering, genom G. Vidović Mesarek, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom K. Herrmann, M. Mataija och P.J. O. Van Nuffel, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 26 oktober 2023 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Besluten att begära förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 19.1 andra stycket FEU och artikel 47 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Respektive begäran har framställts i mål mellan Financijska agencija (Finansmyndigheten, Kroatien), å ena sidan, och HANN-INVEST d.o.o. (C-554/21), MINERAL-SEKULINE d.o.o. (C-622/21) och UDRUGA KHL Medveščak Zagreb (C-727/21). Målen rör indrivning av de kostnader som detta organ har haft i samband med ett insolvensförfarande (C-554/21 och C-622/21) och en ansökan från Udruga KHL MEDVEŠČAK ZAGREB om att inleda ett rekonstruktionsförfarande (C-727/21).

Tillämpliga bestämmelser

Lagen om domstolsväsendet

- 3 I artikel 14 i Zakon o sudovima (lagen om domstolsväsendet) (Narodne novine, br. 28/13, 33/15, 82/15, 82/16, 67/18 och 126/19) föreskrivs följande:

”1. I Kroatien utövas den dömande makten av allmänna domstolar, specialdomstolar och Vrhovni sud [(Högsta domstolen, Kroatien)].

...

3. Specialdomstolar är Trgovački sudovi [(handelsdomstolar, Kroatien)], Upravni sudovi [(förvaltningsdomstolar, Kroatien)], Visoki trgovački sud (handelsöverdomstol, Kroatien), Visoki upravni sud [(förvaltningsöverdomstol, Kroatien)], Visoki prekršajni sud [(brottmålsöverdomstol i andra instans, Kroatien)] och Visoki kazneni sud [(överdomstol för grovre brott, Kroatien)].

4. Kroatiens högsta domstol är Vrhovni sud [(Högsta domstolen)].

...”

4 I artikel 24 i nämnda lag anges följande:

”Visoki trgovački sud [(handelsöverdomstolen)]

1. prövar överklaganden av avgöranden som meddelats i första instans av Trgovački sudovi [(handelsdomstolar)],

2. är behörig att avgöra territoriella behörighetskonflikter mellan Trgovački sudovi [(handelsdomstolar)] och beslutar om delegering av behörighet mellan dessa domstolar,

...”

5 I artikel 38 i nämnda lag föreskrivs följande:

”1. Sektionens sammanträden ska ägnas åt granskning av frågor som är av intresse för sektionens arbete, i synnerhet organisationen av den interna verksamheten, kontroversiella rättsfrågor, enhetliggörande av rättspraxis och frågor som är relevanta för tillämpningen av lagstiftningen på varje rättsområde samt uppföljning av arbetet och av utbildningen av domare, domstolsrådgivare och domaraspiranter som är placerade vid sektionen.

2. Vid sektionssammanträdena i Županijski sud [(distriktsdomstol, Kroatien)], Visoki trgovački sud [(Handelsöverdomstolen)], Visoki upravni sud (Förvaltningsöverdomstolen)], Visoki kazneni sud [(Appellationsdomstolen för grövre brott)] och Visoki prekršajni sud [(Brottmålsöverdomstolen)], ska även frågor som är av gemensamt intresse för de lägre domstolarna i dessa domstolars domkretsar granskas.

3. Sektionssammanträdena i Vrhovni sud [(Högsta domstolen)] ska ägnas åt granskning av frågor som är av gemensamt intresse för vissa eller alla domstolar i Republiken Kroatien samt åt granskning och formulering av yttranden över förslag till lagstiftning inom ett särskilt rättsområde.”

6 Artikel 39 i denna lag har följande lydelse:

”1. Sektionens ordförande, eller domstolens ordförande, ska sammankalla sektionen till sammanträde vid behov och minst en gång i kvartalet. Sektionens eller domstolens ordförande ska leda arbetet. När domstolens ordförande deltar i arbetet vid ett sektionssammanträde ska han eller hon vara ordförande för sammanträdet och delta i beslutsprocessen.

2. Ett sammanträde med alla domare vid domstolen ska sammankallas om domstolssektionen eller en fjärdedel av alla domare begär detta.

3. Vid sammanträden med domstolens domare eller med sektionen ska besluten fattas med en majoritet av domarnas eller sektionsdomarnas röster.

4. Protokoll ska föras vid sammanträdet.

5. Domstolens eller sektionens ordförande får även bjuda in framstående forskare eller sakkunniga inom ett visst rättsområde till ett sammanträde med alla domare eller med sektionen.”

7 I artikel 40 i lagen om domstolsväsendet föreskrivs följande:

”1. Ett sektions- eller domarsammanträde ska sammankallas om tolkningsskillnader har konstaterats mellan sektioner, avdelningar eller mellan domare i lagtillämpningsfrågor eller om en avdelning eller en domare i en sektion avviker från ett tidigare antaget rättsligt ställningstagande.

2. Det rättsliga ställningstagandet som antas vid ett sammanträde med samtliga domare eller med en sektion vid Vrhovni sud [(Högsta domstolen)], Visoki trgovački sud [(Handelsöverdomstol)], Visoki upravni sud [(Förvaltningsöverdomstol)], Visoki kazneni sud [(Appellationsdomstol för grövre brott)], Visoki prekršajni sud [(Brottmålsöverdomstol)] och vid ett sektionssammanträde vid en Županijski sud [(distriktsdomstol)], ska vara bindande för alla avdelningar eller domare i andra instans i denna sektion eller domstol.

3. Ordföranden för en sektion får vid behov bjuda in lärare från den juridiska fakulteten, framstående forskare eller sakkunniga inom ett visst rättsområde till ett sektionssammanträde.”

Domstolarnas rättegångsregler

8 I artikel 177.3 i Sudski poslovnik (domstolarnas rättegångsregler) (Narodne novine, br. 37/14, 49/14, 8/15, 35/15, 123/15, 45/16, 29/17, 33/17, 34/17, 57/17, 101/18, 119/18, 81/19, 128/19, 39/20 och 47/20), föreskrivs följande:

”Ett mål i andra instans anses avgjort den dag då avgörandet expedieras från domarens kontor, efter det att målet har återsänts från registreringsenheten. Från och med dagen för mottagandet av akten i fråga är registreringsenheten skyldig att återsända den till domarens kontor så snart som möjligt. Avgörandet ska därefter expedieras inom en ny frist på åtta dagar.”

Målen vid de nationella domstolarna och tolkningsfrågorna

9 Tre överklaganden har inkommit till Visoki trgovački sud (Handelsöverdomstolen), som är den hänskjutande domstolen i de nationella målen. Överklagandena i målen C-554/21 och C-622/21 avser beslut att avslå ansökningar från finansmyndigheten om ersättning för kostnader hänförliga till verksamhet som den bedrivit inom ramen för ett insolvensförfarande. I mål C-727/21 avser överklagandet ett beslut om avslag på ansökan om att inleda ett rekonstruktionsförfarande.

10 Den hänskjutande domstolen, i en sammansättning med tre domare, prövade dessa tre överklaganden och avslog dem enhälligt och fastställde därmed de avgöranden som meddelats i första instans. Domarna vid denna domstol undertecknade sina domar och överlämnade dem därefter till enheten för registrering av domstolsavgöranden vid den domstolen, i enlighet med artikel 177.3 i domstolarnas rättegångsregler.

11 Domaren vid registreringsenheten (nedan kallad registreringsdomaren) nekade emellertid registrering av dessa domstolsavgöranden och återförvisade dem till respektive dömande sammansättning, åtföljt av en skrivelse i vilken det angavs att registreringsdomaren inte delade de lösningar som hade valts i dessa avgöranden.

- 12 Vad gäller mål C-554/21 hänvisas i denna skrivelse till mål i vilka den hänskjutande domstolen, under liknande omständigheter, dömde annorlunda, men även till ett annat mål i vilket den avgjorde målet på samma sätt som den dömande sammansättning som dömde i det nationella målet. Registreringsdomaren drog härav slutsatsen att målet skulle återförvisas till den berörda avdelningen och att målet, om denna avdelning vidhöll sitt avgörande, skulle prövas vid ett "sektionssammanträde". Registreringsdomaren har därigenom gjort registreringen av domstolsavgörandet i målet beroende av att en annan lösning antas, och därvid gett företräde åt en av de två olika tendenser som observerats i den domstolens praxis, genom att precisera att om denna avdelning inte omprövar det aktuella målet och ändrar den valda lösningen, kommer registreringsdomaren att överföra detta domstolsavgörande för prövning till sektionen för kommersiella tvister och andra tvister vid nämnda domstol för antagande av ett "rättsligt ställningstagande" avseende hur mål av detta slag ska avgöras.
- 13 I mål C-622/21 motiveras i skrivelsen från registreringsdomaren återförvisningen av målet till den berörda avdelningen med att den hänskjutande domstolen har meddelat två avgöranden med lösningar som inte överensstämmer med den lösning som valts i det aktuella målet. Den hänskjutande domstolen har emellertid angett att dessa avgöranden meddelades efter det att avgörandet i det nationella målet hade meddelats. Registreringsförfarandet avseende sistnämnda avgörande hade i själva verket blockerats och detta avgörande expedierades inte så länge som dessa andra avgöranden, som återspeglade ett annat rättsligt ställningstagande, inte hade expedierats.
- 14 I mål C-727/21 framgår det av registreringsdomarens skrivelse att vederbörande inte instämmer i den rättsliga tolkning som den sammansättning som dömde i det nationella målet gjorde. I skrivelsen nämns emellertid inte något annat avgörande med en annan lösning än den som den dömande sammansättningen hade valt.
- 15 I det nationella målet sammanträdde den dömande sammansättningen, efter nekad registrering av det första domstolsavgörandet, för nya överläggningar, under vilka den omprövade överklagandet och registreringsdomarens yttrande innan den beslutade att inte ändra den lösning som den tidigare hade kommit fram till. Den meddelade därför ett nytt domstolsavgörande och överlämnade det till registreringsenheten.
- 16 Registreringsdomaren, som förordade en annan rättslig lösning, hänsköt målet till sektionen för kommersiella tvister och andra tvister vid den hänskjutande domstolen för att den omtvistade rättsfrågan skulle prövas där vid ett sektionssammanträde.
- 17 Sektionen antog vid detta sammanträde ett "rättsligt ställningstagande", i vilket den valde den lösning som registreringsdomaren förespråkade. Därefter hänsköts samma mål till den berörda dömande sammansättningen för avgörande i enlighet med detta "rättsliga ställningstagande".
- 18 I samtliga tre mål har den hänskjutande domstolen angett att enligt artikel 177.3 i domstolarnas rättegångsregler ska handläggningen av ett mål som avgjorts i andra instans anses vara avslutat först när det berörda rättsliga avgörandet har registrerats av registreringsenheten. Det är först efter en sådan registrering och efterföljande expediering av avgörandet till parterna som målet ska anses vara avslutat. Enligt den hänskjutande domstolens förklaringar ska detta avgörande, även om det fattats kollegialt av en dömande sammansättning, anses vara slutgiltigt först när det har bekräftats av registreringsdomaren, vilken utses av den berörda domstolens ordförande, i egenskap av person som utövar ett ämbete inom domstolsförvaltningen, inom ramen för det årliga programmet för tillsättning av domare. Den hänskjutande domstolen har även preciserat

att parterna inte känner till att registreringsdomaren ska ingripa och inte heller känner de till namnet på registreringsdomaren samt att även om registreringsförfarandet inte är föreskrivet i lag som ett villkor för att ett domstolsavgörande ska kunna meddelas, följer detta av praxis vid domstolarna i andra instans, enligt domstolarnas rättegångsregler.

- 19 Den hänskjutande domstolen anser att en domare som registreringsdomaren, som inte är känd av parterna, vars roll inte föreskrivs i de processrättsliga regler som är tillämpliga på överklaganden och som, utan att vara en högre instans, kan förmå den dömande sammansättning som handlägger målet att ändra sitt avgörande, kan ha en betydande inverkan på domarnas oavhängighet.
- 20 I mål C-554/21 har den hänskjutande domstolen tillagt att registreringsdomaren, trots att det skett en ändring av rättspraxis i ett tidigare avgörande som meddelats av en av dess dömande sammansättningar avseende samma rättsfråga, i samband med denna ändring inte hade agerat på samma sätt som i det nationella målet och hade godkänt och registrerat avgörandet som ändrat rättspraxis och således tillåtit att detta avgörande expedierades till parterna, vilket enligt den hänskjutande domstolen visar att registreringsdomaren utövar ett betydande inflytande på oavhängigheten hos domarna i den behöriga dömande sammansättningen.
- 21 I mål C-622/21 har den hänskjutande domstolen påpekat att detta inflytande framgår av den omständigheten att registreringsdomaren, utan att hänskjuta frågan till den berörda sektionens sammanträde, beslutade att godta registrering och delgivning av rättsliga avgöranden som hade antagits av andra avdelningar efter det avgörande som antagits i det nationella målet, samtidigt som registreringsdomaren beslutade att skjuta upp registreringen av det rättsliga avgörandet i det nationella målet och återförvisa målet till den berörda avdelningen, enbart på grund av att registreringsdomaren inte instämde i den lösning som valts i det sistnämnda avgörandet.
- 22 Den hänskjutande domstolen har i dessa båda mål angett att förekomsten av en mekanism för registrering av domstolsavgöranden hittills har motiverats av behovet av att säkerställa en enhetlig rättspraxis. Det sätt på vilket registreringsenheten vidtar åtgärder efter det att ett domstolsavgörande har meddelats strider emellertid, enligt den hänskjutande domstolen, mot rättsväsendets oberoende. Såsom framgår av omständigheterna i de nationella målen väljer registreringsenheten för domstolsavgöranden de avgöranden som ska expedieras av en domstol i andra instans och beslutar i vilka fall ett avgörande som avviker från rättspraxis ska offentliggöras.
- 23 I mål C-727/21 har den hänskjutande domstolen även angett, vad gäller sektionssammanträden, att dessa inte föreskrivs i domstolarnas rättegångsregler och att endast registreringsdomarna, sektionssordförandena och domstolsordförandena avgör vilka punkter som ska tas upp på dagordningen för ett sådant sammanträde. Parterna i förfarandet känner inte till vilken roll detta möte har och kan inte delta i detta. Enligt artikel 40 i lagen om domstolsväsendet är de ”rättsliga ställningstaganden” som antas vid ett sektionssammanträde vid en överdomstol bindande för samtliga domare eller avdelningar inom denna sektion i de särskilda förfaranden som de handlägger. Den hänskjutande domstolen anser således att denna näst intill lagstiftande roll för domstolssektionerna strider mot maktfördelningsprincipen mot rättsstatsprincipen och mot principen om domares oavhängighet. Den hänskjutande domstolen har emellertid preciserat att de ”rättsliga ställningstaganden” som antagits vid sammanträdet med domarna vid domstolarna i andra instans inte gäller för högre instanser och att de högsta domstolsinstanserna i många fall har intagit ”rättsliga ställningstaganden” som skiljer sig från de som intagits av domstolarna i andra instans.

- 24 Mot denna bakgrund beslutade Visoki trgovački sud (Handelsöverdomstolen) att vilandeförklara målen och ställa följande fråga till EU-domstolen, vilken är identisk i målen C-554/21, C-622/21 och C-727/21:

”Ska det anses förenligt med artikel 19.1 FEU och artikel 47 i [stadgan] att föreskriva den regel som anges i den andra delen av den första meningen och i den andra meningen i artikel 177.3 i [domstolarnas rättegångsregler], där det föreskrivs att '[v]id en domstol i andra instans ska ett mål anses vara avslutat den dag då avgörandet expedieras från domarens kontor, efter det att registreringsenheten har skickat tillbaka målet[, att] från och med den dag då ärendet tas emot ska registreringsenheten skicka tillbaka det till domarens kontor så fort som möjligt [och att] avgörandet [därefter ska] expedieras inom en ny tidsfrist på åtta dagar?’”

- 25 I mål C-727/21 beslutade Visoki trgovački sud (Handelsöverdomstolen) dessutom att ställa följande andra tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Är artikel 40.2 i [lagen om domstolväsendet], i vilken det föreskrivs att '[d]et rättsliga ställningstagande som antas vid sammanträde med samtliga domare eller domarna inom en sektion vid Vrhovni sud (Högsta domstolen), Visoki trgovački sud (Handelsöverdomstolen), Visoki upravni sud (Förvaltningsdomstolen i andra instans), Visoki kazneni sud (Appellationsdomstolen för grövre brott), Visoki prekršajni sud Republike Hrvatsk (Brottmålsdomstolen i andra instans) och vid sektionssammanträde vid en Županijski sud (distriktsdomstol), är bindande för samtliga avdelningar eller domare i andra instans på denna sektion eller domstol', förenlig med artikel 19.1 FEU och med artikel 47 i [stadgan]?”

Förfarandet vid EU-domstolen

- 26 Genom beslut av domstolens ordförande av den 8 november och den 15 november 2021 vilandeförklarades målen C-554/21 och C-622/21 i avvaktan på det slutliga avgörandet i mål C-361/21, PET-PROM.
- 27 Genom beslut av domstolens ordförande av den 4 februari 2022 vilandeförklarades mål C-727/21 till dess att domstolen hade mottagit den hänskjutande domstolens svar i mål C-361/21, PET-PROM, vad gäller handläggningen vid den hänskjutande domstolen i sistnämnda mål, mot bakgrund av de uppgifter som lämnats av den hänskjutande domstolen i mål C-727/21.
- 28 Genom beslut av domstolens ordförande av den 14 mars 2022 återupptogs förfarandet i målen C-554/21, C-622/21 och C-727/21, med hänsyn till att förekomsten av tvisten i mål C-361/21 gav upphov till tvivel. Genom beslut av domstolens ordförande samma dag förenades målen C-554/21, C-622/21 och C-727/21 vad gäller det skriftliga och det muntliga förfarandet samt domen.

Domstolens behörighet

- 29 Inledningsvis ska det erinras om att det enligt fast rättspraxis ankommer på EU-domstolen att – för att pröva sin egen behörighet eller huruvida begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning – undersöka de omständigheter under vilka den nationella domstolen har framställt sin begäran om förhandsavgörande (dom av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny (Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201, punkt 59 och där angiven rättspraxis).

- 30 Det ska i detta hänseende för det första erinras om att i ett mål om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF får EU-domstolen endast tolka unionsrätten inom gränserna för den behörighet den tilldelats (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl.(Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 77 och där angiven rättspraxis).
- 31 Tillämpningsområdet för stadgan, när det gäller medlemsstaternas åtgärder, definieras i artikel 51.1 i stadgan, enligt vilken bestämmelserna i stadgan riktar sig till medlemsstaterna när dessa tillämpar unionsrätten. Den bestämmelsen bekräftar EU-domstolens fasta praxis enligt vilken de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 78 och där angiven rättspraxis).
- 32 Vad närmare bestämt gäller artikel 47 i stadgan har den hänskjutande domstolen inte angett att de nationella målen avser tolkningen eller tillämpningen av en unionsrättslig bestämmelse som genomförs på nationell nivå.
- 33 I förevarande mål är domstolen följaktligen inte behörig att tolka artikel 47 i stadgan som sådan.
- 34 För det andra ska det erinras om att medlemsstaterna enligt artikel 19.1 andra stycket FEU, ska fastställa de möjligheter till överklagande som behövs för att säkerställa att enskildas rätt till ett effektivt domstolsskydd iakttas inom de områden som omfattas av unionsrätten. Det ankommer således på medlemsstaterna att inrätta ett system med rättsmedel och förfaranden som garanterar en effektiv domstolsprövning på dessa områden (dom av den 26 mars 2020, Miasto Łowicz och Prokurator Generalny, C-558/18 och C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 32 och där angiven rättspraxis).
- 35 Vad gäller det materiella tillämpningsområdet för artikel 19.1 andra stycket FEU, avser denna bestämmelse ”de områden som omfattas av unionsrätten”, oberoende av den situation i vilken medlemsstaterna tillämpar unionsrätten (se, för ett liknande resonemang, dom av den 27 februari 2018, Associação Sindical dos Juizes Portugueses, C-64/16, EU:C:2018:117, punkt 29, och dom av den 26 mars 2020, Miasto Łowicz och Prokurator Generalny, C-558/18 och C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 33 och där angiven rättspraxis).
- 36 Artikel 19.1 andra stycket FEU är bland annat tillämplig på varje nationellt organ som, i egenskap av domstol, kan komma att pröva frågor om tolkning och tillämpning av unionsrätten och därmed frågor som omfattas av unionsrätten (dom av den 26 mars 2020, Miasto Łowicz och Prokurator Generalny, C-558/18 och C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 34 och där angiven rättspraxis).
- 37 Så är fallet med den hänskjutande domstolen, som kan bli tvungen att avgöra frågor som rör tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten och som, i egenskap av ”domstol” i den mening som avses i unionsrätten, ingår i det kroatiska rättsmedelssystemet inom ”de områden som omfattas av unionsrätten”, i den mening som avses i artikel 19.1 andra stycket FEU, vilket innebär att den hänskjutande domstolen måste uppfylla kraven på ett effektivt domstolsskydd (se, analogt, dom av den 26 mars 2020, Miasto Łowicz och Prokurator Generalny, C-558/18 och C-563/18, EU:C:2020:234, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 38 Domstolen är således behörig att tolka artikel 19.1 andra stycket FEU i förevarande mål.

Huruvida respektive begäran om förhandsavgörande kan tas upp till prövning

- 39 Det framgår av fast rättspraxis att det förfarande som har införts genom artikel 267 FEUF utgör ett medel för samarbete mellan EU-domstolen och de nationella domstolarna, genom vilket EU-domstolen tillhandahåller de nationella domstolarna de uppgifter om unionsrättens tolkning som de behöver för att kunna avgöra de mål som de ska pröva. En begäran om förhandsavgörande är inte till för att möjliggöra rådgivande yttranden i allmänna eller hypotetiska frågor, utan för att tillgodose behov knutna till det faktiska avgörandet av ett mål (dom av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny (Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201, punkt 60 och där angiven rättspraxis).
- 40 Såsom framgår av själva ordalydelsen i artikel 267 FEUF ska det begärda förhandsavgörandet vara "nödvändigt" för att den hänskjutande domstolen ska kunna "döma i saken" i det mål som är anhängigt vid den (dom av den 22 mars 2022, Prokurator Generalny (Avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201, punkt 61 och där angiven rättspraxis).
- 41 I förevarande fall har den hänskjutande domstolen angett att de tre dömande sammansättningarna med ansvar för de nationella förfarandena i målen C-554/21 och C-622/21 har att förhålla sig till registreringsdomarens instruktioner och, i mål C-727/21, till skyldigheten att döma i enlighet med ett "rättsligt ställningstagande" från sammanträdet på sektionen för kommersiella tvister och andra tvister vid den domstolen. Den hänskjutande domstolen har angett att dessa instruktioner och detta "rättsliga ställningstagande" avser innehållet i de avgöranden som redan meddelats av dessa tre dömande sammansättningar och att iakttagandet av dessa instruktioner och detta "rättsliga ställningstagande" är en förutsättning för att målen vid den nationella domstolen slutgiltigt ska kunna avgöras samt för att dessa avgöranden ska kunna registreras och delges parterna. Den hänskjutande domstolen har ställt sina tolkningsfrågor just för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder för sådana "ingripanden", såsom de som är aktuella i det nationella målet, i en dömande sammansättnings arbete vid en domstol, vilka görs av andra personer som tjänstgör vid den domstolen. EU-domstolens svar på dessa tolkningsfrågor är följaktligen nödvändigt för att den hänskjutande domstolen slutgiltigt ska kunna avgöra de tre nationella målen.
- 42 Mot bakgrund av det ovan anförda konstaterar domstolen att respektive begäran om förhandsavgörande kan tas upp till sakprövning.

Prövning av tolkningsfrågorna

- 43 Den hänskjutande domstolen har ställt sina frågor, vilka ska prövas tillsammans, för att få klarhet i huruvida artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder för att det i nationell rätt föreskrivs en intern mekanism vid en nationell domstol, enligt vilken, för det första, ett domstolsavgörande kan expedieras till parterna för att avsluta det berörda målet endast om en registreringsdomare, som inte ingår i den dömande sammansättning som har fattat beslutet, godkänner innehållet i avgörandet och, för det andra, ett sektionssammanträde vid den nationella domstolen har befogenhet att anta "rättsliga ställningstaganden" som är bindande för samtliga avdelningar eller domare vid domstolen.

- 44 Domstolen påpekar inledningsvis att även om domstolsväsendets organisation i medlemsstaterna, bland annat de nationella domstolarnas inrättande, sammansättning, behörighet och funktion, omfattas av medlemsstaternas befogenhet, är medlemsstaterna likväl skyldiga att vid utövandet av denna befogenhet iakttä de skyldigheter som åligger dem enligt unionsrätten, och särskilt enligt artikel 19 FEU (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2023, kommissionen/Polen (Domares oavhängighet och privatliv), C-204/21, EU:C:2023:442, punkt 63 och där angiven rättspraxis).
- 45 Principen om ett effektivt domstolsskydd, som det hänvisas till i artikel 19.1 andra stycket FEU, utgör en allmän princip i unionsrätten som bland annat har stadfäst i artikel 6.1 i Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen), vilken motsvaras av artikel 47 andra stycket i stadgan (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 december 2021, Euro Box Promotion m.fl., C-357/19, C-379/19, C-547/19, C-811/19 och C-840/19, EU:C:2021:1034, punkt 219 och där angiven rättspraxis). Sistnämnda bestämmelse ska således i vederbörlig ordning beaktas vid tolkningen av artikel 19.1 andra stycket (dom av den 6 oktober 2021, W.Ż.(Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 102 och där angiven rättspraxis).
- 46 Eftersom stadgan stadfäster rättigheter som motsvarar de rättigheter som garanteras i Europakonventionen, syftar artikel 52.3 i stadgan till att säkerställa det nödvändiga sammanhanget mellan rättigheterna i stadgan och motsvarande rättigheter enligt Europakonventionen, utan att detta inkräktar på unionsrättens autonomi. Enligt förklaringarna avseende stadgan om de grundläggande rättigheterna (EUT C 303, 2007, s. 17) motsvarar artikel 47 andra stycket i stadgan artikel 6.1 i Europakonventionen. EU-domstolen måste därför säkerställa att dess tolkning i förevarande mål garanterar en skyddsnivå som inte skiljer sig från den skyddsnivån som garanteras enligt artikel 6.1 i Europakonventionen, såsom den tolkats av Europadomstolen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 6 oktober 2021, W.Ż. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 123 och där angiven rättspraxis).
- 47 Enligt fast rättspraxis ska varje medlemsstat, i syfte att garantera detta skydd, enligt artikel 19.1 andra stycket FEU, säkerställa att de instanser som i egenskap av ”domstol”, i den mening som avses i unionsrätten, har att pröva frågor om tillämpningen eller tolkningen av unionsrätten och som således hör till dess system med rättsmedel inom de områden som omfattas av unionsrätten uppfyller kraven på ett effektivt domstolsskydd, inklusive kravet på oavhängighet (dom av den 22 februari 2022, RS (Verkan av domar från en författningsdomstol), C-430/21, EU:C:2022:99, punkt 40 och där angiven rättspraxis).
- 48 Alla nationella åtgärder eller nationell praxis som syftar till att undvika eller avhjälpa skillnader i rättspraxis och på så sätt säkerställa den rättssäkerhet som följer av rättsstatsprincipen måste följaktligen vara förenliga med de krav som följer av artikel 19.1 andra stycket FEU.
- 49 Domstolen erinrar inledningsvis om att detta krav på oavhängiga domstolar – vilket är oupplösligt förbundet med rättskipningsuppdraget – är en del av kärninnehållet i rätten till ett effektivt domstolsskydd och i den grundläggande rätten till en rättvis rättegång, vilka är av vital betydelse för att garantera att samtliga rättigheter som enskilda tillerkänns enligt unionsrätten skyddas och att medlemsstaternas gemensamma värden som anges i artikel 2 FEU, bland annat rättsstatsprincipen, upprätthålls (dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 58 och där angiven rättspraxis).

- 50 Enligt fast rättspraxis aktualiseras två olika aspekter när det gäller detta krav. För det första finns det en extern aspekt som förutsätter att den aktuella domstolsinstansen fullgör sina uppgifter helt självständigt, utan att vara underställd någon annan och utan att ta emot order eller instruktioner från något håll och att den således är skyddad mot yttre inblandning eller påtryckningar som kan äventyra dess ledamöters oberoende prövning och påverka deras avgöranden (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 121).
- 51 Vidare finns det en intern aspekt som sammanfaller med begreppet opartiskhet och som handlar om att avståndet gentemot parterna och deras respektive intressen vad gäller saken i målet ska vara detsamma. Denna aspekt förutsätter att objektivitet iakttas och att det inte föreligger något annat intresse vad gäller utgången i målet än vad som följer av en strikt tillämpning av rättsreglerna (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 122).
- 52 Dessa skyddsregler för oavhängighet och opartiskhet förutsätter att det finns regler, särskilt vad gäller organets sammansättning, som utesluter allt rimligt tvivel som enskilda rättssubjekt skulle kunna hysa beträffande organets pålitlighet i förhållande till yttre omständigheter och organets neutralitet i förhållande till de intressen som konfronteras (dom av den 19 november 2019, A.K. m.fl. (Oavhängigheten hos avdelningen för disciplinära mål vid Högsta domstolen), C-585/18, C-624/18 och C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 123).
- 53 Domarna måste därvid skyddas gentemot yttre inblandning eller påtryckningar som skulle kunna äventyra deras oavhängighet. De regler som är tillämpliga på domarnas ställning och tjänsteutövning ska särskilt göra det möjligt att utesluta inte bara all direkt påverkan i form av instruktioner utan även mer indirekt påverkan som kan inverka på domarnas beslutsfattande, och därmed utesluta att det framstår som att dessa domare inte är oavhängiga eller opartiska, vilket inverkar menligt på det förtroende som enskilda rättssubjekt ska kunna hysa för domstolväsendet i ett demokratiskt samhälle och i en rättsstat (dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 60 och där angiven rättspraxis).
- 54 Även om den ”externa” delen av oavhängigheten huvudsakligen syftar till att bevara domstolarnas oavhängighet i förhållande till den lagstiftande och den verkställande makten i enlighet med maktfördelningsprincipen, som är kännetecknande för hur en rättsstat fungerar, ska denna del emellertid förstås så, att den även avser skydd för domare mot otillbörlig påverkan inifrån den berörda domstolen (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 22 december 2009, Parlov-Tkalčić mot Kroatien, CE:ECHR:2009:1222JUD002481006, § 86).
- 55 Mot bakgrund av att garantierna för domarnas oavhängighet och opartiskhet och garantin att få sin sak prövad av en domstol som har inrättats enligt lag är oupplösligt förenade (se, för ett liknande resonemang, dom av den 21 december 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Bibehållande av domares ämbete), C-718/21, EU:C:2023:1015, punkt 59 och där angiven rättspraxis), krävs enligt artikel 19.1 andra stycket FEU även att det finns en domstol som har ”inrättats enligt lag”. Detta uttryck återspeglar bland annat rättsstatsprincipen och avser inte endast den rättsliga grunden för en domstols själva existens, utan även fastställandet av vilka som ska ingå i den dömande sammansättningen i varje mål (se, för ett liknande resonemang, dom av den 26 mars 2020, Omprövning Simpson/rådet och HG/kommissionen, C-542/18 RX-II och C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punkt 73, och dom av den 22 mars 2022, Prokurator

Generalny (Avdelningen för disciplinära mål vid högsta domstolen – Tillsättning), C-508/19, EU:C:2022:201, punkt 73). Denna princip innebär bland annat att den dömande sammansättning som handlägger målet ensam ska fatta det slutliga beslutet.

- 56 Uttrycket ”inrättats enligt lag” syftar till att undvika att domstolsväsendets organisation överläts till den verkställande maktens fria skön, och således säkerställa att denna fråga regleras i lag. I stater som tillhör det kontinentaleuropeiska rättssystemet kan domstolsväsendets organisation inte heller överlätas till de rättsliga myndigheternas fria skön, vilket dock inte utesluter att de ges en viss behörighet att tolka nationell lagstiftning på området (se, för ett liknande resonemang, dom av den 15 juli 2021, kommissionen/Polen (Disciplinära förfaranden gentemot domare), C-791/19, EU:C:2021:596, punkt 168 och där angiven rättspraxis).
- 57 En ”domstol som inrättats enligt lag” kännetecknas av sin dömande roll, nämligen att på grundval av rättsregler och efter ett organiserat förfarande avgöra alla frågor som omfattas av dess behörighet. Utöver ledamöternas oavhängighet och opartiskhet måste domstolen således även uppfylla andra villkor, särskilt det som avser förekomsten av garantier som erbjuds genom det förfarande som följs vid domstolen (se, för ett liknande resonemang, Europadomstolen, 22 juni 2000, Coëme med flera mot Belgien, CE:ECHR:2000:0622JUD003249296, § 99).
- 58 Bland dessa garantier återfinns även den kontradiktoriska principen, som utgör en integrerad del av rätten till en rättvis rättegång och till ett effektivt domstolsskydd (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 december 2009, Omprövning M/Emea, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, punkt 59, dom av den 16 oktober 2019, Glencore Agriculture Hungary, C-189/18, EU:C:2019:861, punkt 61, dom av den 29 april 2021, Bank BPH, C-19/20, EU:C:2021:341, punkt 92, och dom av den 10 februari 2022, Bezirkshauptmannschaft Hartberg-Fürstenfeld (Preskriptionstid), C-219/20, EU:C:2022:89, punkt 46). Denna princip innebär bland annat att parterna ska ha möjlighet att i ett kontradiktoriskt förfarande diskutera samtliga faktiska och rättsliga omständigheter som är avgörande för målets utgång (dom av den 2 december 2009, kommissionen/Irland m.fl., C-89/08 P, EU:C:2009:742, punkt 56, och dom av den 17 december 2009, Omprövning M/Emea, C-197/09 RX-II, EU:C:2009:804, punkt 41).
- 59 De krav som anges i punkterna 47–58 i denna dom förutsätter således bland annat att det finns transparenta och för parterna kända regler avseende domstolens dömande sammansättning, vilka gör det omöjligt för personer, som inte ingår i den dömande sammansättningen i ett visst mål och inför vilka parterna inte har kunnat lägga fram sina argument, att på ett otillbörligt sätt ingripa i beslutsprocessen i ett visst mål.
- 60 Även om det inom ramen för det samarbete mellan domstolar som har inrättats genom artikel 267 FEUF ankommer på den hänskjutande domstolen att tillämpa de principer som angetts ovan, med utgångspunkt i handlingarna i målet, kan EU-domstolen tillhandahålla den hänskjutande domstolen de uppgifter om unionsrättens tolkning som sistnämnda domstol kan behöva för att bedöma verkningarna av en viss unionsbestämmelse (dom av den 6 oktober 2021, W.Ž. (Högsta domstolens avdelning för extraordinär kontroll och offentliga angelägenheter – Tillsättning), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 133 och där angiven rättspraxis).
- 61 Vad gäller det ingripande från registreringsdomaren som är aktuellt i det nationella målet framgår det av handlingarna i målet vid EU-domstolen att det i artikel 177.3 i domstolarnas rättegångsregler inte föreskrivs att registreringsdomaren är behörig att på något sätt kontrollera innehållet i ett rättsligt avgörande och att förhindra att det formellt meddelas och delges parterna om registreringsdomaren inte instämmer i avgörandets innehåll.

- 62 Det framgår även av dessa handlingar att någon sådan behörighet inte heller föreskrivs i lagen om domstolsväsendet, särskilt inte i artikel 40.2 i denna lag, som rör den bindande karaktären av ”rättsliga ställningstaganden” från sektionssammanträden.
- 63 Enligt de uppgifter som den hänskjutande domstolen har lämnat och såsom framgår av de faktiska omständigheterna i de tre målen vid den nationella domstolen förefaller dessa bestämmelser emellertid i praktiken tillämpas på ett sådant sätt att registreringsdomarens roll går utöver registreringsfunktionen.
- 64 Även om registreringsdomaren inte kan ersätta den bedömning som gjorts av den dömande sammansättning som är ansvarig för det aktuella målet med sin egen bedömning, kan registreringsdomaren i praktiken blockera registreringen av domstolsavgörandet och således hindra att beslutsförfarandet slutförs och att parterna delges avgörandet, genom att återförvisa målet till den dömande sammansättningen för omprövning av nämnda avgörande mot bakgrund av registreringsdomarens egna juridiska synpunkter och, för det fall att den berörda sammansättningen fortfarande inte delar registreringsdomarens uppfattning, genom att anmoda ordföranden för den berörda sektionen att kalla till ett sektionssammanträde för att anta ett ”rättsligt ställningstagande” som är bindande för, bland annat, den dömande sammansättningen.
- 65 En sådan praxis gör det möjligt för registreringsdomaren att påverka det aktuella målet, eftersom ett sådant ingripande kan leda till att registreringsdomaren påverkar det slutliga avgörandet som kommer att antas i det målet.
- 66 För det första förefaller den nationella lagstiftning som är aktuell i det nationella målet, såsom framgår av punkterna 61 och 62 ovan, inte föreskriva något sådant ingripande från registreringsdomarens sida.
- 67 För det andra sker detta ingripande efter det att den dömande sammansättning som tilldelats målet efter sina överläggningar har meddelat sitt avgörande, trots att registreringsdomaren inte ingår i denna sammansättning och således inte har deltagit i de tidigare skedena i det förfarande som utmynnade i detta avgörande. Registreringsdomaren kan således utöva inflytande över innehållet i domstolsavgöranden som meddelas av dömande sammansättningar i vilka han eller hon inte ingår.
- 68 För det tredje förefaller registreringsdomarens befogenhet att ingripa inte ens begränsas av objektiva kriterier som är tydligt angivna, som återspeglar ett särskilt skäl och som kan förhindra att en skönsmässig befogenhet utövas. I det nationella mål som gav upphov till mål C-554/21 fann registreringsdomaren att det domstolsavgörande som förelades vederbörande var förenligt med ett annat tidigare avgörande, men inte med två andra tidigare avgöranden, och gav företräde åt en av de två olika rättsliga lösningarna. I det nationella mål som gav upphov till mål C-622/21 motiverade registreringsdomaren beslutet att hänskjuta målet till den berörda dömande sammansättningen med att det fanns avgöranden som, efter det avgörande som var i fråga i det nationella målet, talade för en motsatt uppfattning. I det nationella mål som gett upphov till mål C-727/21 var det på grund av att registreringsdomaren inte delade den rättsliga uppfattning som uttryckts i det avgörande som är aktuellt i det nationella målet som registreringsdomaren, utan att hänvisa till något tidigare avgörande, hänsköt målet till den dömande sammansättningen, trots att den dömande sammansättningen i sitt eget avgörande hade hänvisat till ett tidigare avgörande genom vilket en liknande lösning hade valts.

- 69 Mot bakgrund av det ovan anförda är en sådan praxis som den som är aktuell i det nationella målet, enligt vilken det domstolsavgörande som meddelats av den dömande sammansättning som ska döma i målet kan anses vara slutligt och expedieras till parterna endast om dess innehåll har godkänts av en registreringsdomare som inte ingår i den dömande sammansättningen, inte förenlig med de krav som följer av rätten till ett effektivt domstolsskydd.
- 70 Vad gäller ett sådant sektionssammanträde som det som är aktuellt i det nationella målet framgår det av ordalydelsen i artikel 40.1 och 40.2 i lagen om domstolväsendet att ett sektionssammanträde eller ett sammanträde med domare vid en domstol bland annat kan sammankallas när sektioner, avdelningar eller domare vid domstolen gör olika tolkningar i frågor som rör lagens tillämpning samt att detta sammanträde därefter formulerar ett "rättsligt ställningstagande" som är bindande för samtliga avdelningar eller domare på den sektionen eller den domstolen.
- 71 Det framgår dessutom av den hänskjutande domstolens förklaringar att ett sådant sektionssammanträde kan sammankallas av en sektionsordförande på begäran av registreringsdomaren när sistnämnda inte samtycker till registreringen av det domstolsavgörande som tillställts registreringsdomaren av den dömande sammansättningen i det aktuella målet, åtminstone när den dömande sammansättningen avser att vidhålla sitt avgörande efter att ha gjort den omprövning av avgörandet som registreringsdomaren har begärt.
- 72 Enligt dessa förklaringar får alla domare inom den berörda sektionen delta i detta sammanträde, inklusive domarna i den dömande sammansättningen och registreringsdomaren. Det ska i detta hänseende påpekas att även om, såsom framgår av handlingarna i mål C-727/21, den eller de domare som ingick i den berörda dömande sammansättningen tycks ha deltagit i det aktuella sektionssammanträdet, är majoriteten av de domare som deltog i detta sektionssammanträde andra domare vid den berörda domstolen som inte tillhör den dömande sammansättningen. Enligt artikel 40.3 i lagen om domstolväsendet får dessutom "professorer vid juridiska fakulteten, framstående vetenskapsmän eller experter inom ett visst rättsområde", som inte är anställda vid den berörda domstolen, under vissa förutsättningar delta i ett sådant sektionssammanträde och därmed i en rättsprocess.
- 73 Det framgår även av nämnda förklaringar att det inte ankommer på ett sektionssammanträde att slutligt avgöra det mål som lett till sektionssammanträdet eller att föreslå en konkret lösning i detta mål. Även om ett "rättsligt ställningstagande" från detta sektionssammanträde är formulerat på ett mer eller mindre abstrakt sätt och är bindande för samtliga domare, tolkar nämnda sammanträde rätten mot bakgrund av konkreta fall för att utfärda detta rättsliga ställningstagande.
- 74 Enligt artikel 40.2 i lagen om domstolväsendet ska ett "rättsligt ställningstagande" från ett sektionssammanträde iakttas bland annat av den dömande sammansättning som meddelat det rättsliga avgörande som ligger till grund för sammanträdet, om detta avgörande ännu inte har registrerats eller expedierats. Registreringsdomaren, som i praktiken har till uppgift att säkerställa att de "rättsliga ställningstaganden" som intagits vid det berörda sektionssammanträdet iakttas, kan nämligen vägra registrering av det "nya" domstolsavgörandet som meddelats av denna dömande sammansättning om detta avviker från detta "rättsliga ställningstagande".

- 75 Ett sektionssammanträde gör det i praktiken möjligt för de domare som deltar vid sammanträdet att påverka det slutliga avgörandet av ett mål där den dömande sammansättningen redan överlagt och meddelat ett avgörande som ännu inte registrerats och expedierats.
- 76 Risken för denna dömande sammansättning att, för det fall den vidhåller ett annat rättsligt ställningstagande än det som registreringsdomaren har, få sitt beslut prövat av ett sektionssammanträde och bli skyldig att, efter överläggningar som trots allt har avslutats, respektera det "rättsliga ställningstagandet" som fastställts av detta sektionssammanträde, är av sådan art att den påverkar det slutliga innehållet i detta avgörande.
- 77 För det första förefaller det inte som om det i det nationella målet aktuella sektionssammanträdets befogenhet att ingripa i tillräcklig utsträckning styrs av objektiva kriterier som tillämpas objektivt. Även om det i artikel 40.1 i lagen om domstolsväsendet visserligen föreskrivs att ett sektionssammanträde ska sammankallas "om tolkningskillnader har konstaterats mellan sektioner, avdelningar eller mellan domare i lagtillämpningsfrågor eller om en avdelning eller en domare i en sektion avviker från ett tidigare antaget rättsligt ställningstagande", framgår det nämligen av beskrivningen av de faktiska omständigheterna i beslutet om hänskjutande i mål C-727/21 att det berörda sektionssammanträdet sammankallades enbart på grund av att registreringsdomaren inte delade den behöriga sammansättningens rättsliga uppfattning. Det har inte ens åberopats något avgörande som visar att det föreligger en skillnad i detta avseende i förhållande till tidigare domstolsavgöranden.
- 78 För det andra framgår det av de handlingar som domstolen har tillgång till i mål C-727/21 att i likhet med registreringsdomarens ingripande kommer parterna inte vid någon tidpunkt få kännedom om kallelsen till ett sektionssammanträde och den omständigheten att sektionssammanträdet ska anta ett "rättsligt ställningstagande" som är bindande för bland annat den dömande sammansättning som handlägger målet. Dessa parter förefaller således inte ha möjlighet att utöva sina processuella rättigheter vid ett sådant sektionssammanträde.
- 79 Mot bakgrund av det ovan anförda är en nationell lagstiftning som gör det möjligt för en sektion vid en nationell domstol att, genom att utfärda ett "rättsligt ställningstagande", tvinga den dömande sammansättningen i ett mål att ändra innehållet i det domstolsavgörande som den dömande sammansättningen tidigare har meddelat, trots att detta sektionssammanträde även omfattar andra domare än de som ingår i den dömande sammansättningen och, i förekommande fall, personer utanför den berörda domstolen, till vilka parterna inte har möjlighet att framföra sina argument, inte förenlig med de krav som följer av rätten till ett effektivt domstolsskydd och rätten till en rättvis rättegång.
- 80 Det ska vidare preciseras att för att undvika eller avhjälpa skillnader i rättspraxis och därigenom säkerställa den rättssäkerhet som följer av rättsstatsprincipen, strider inte en processuell mekanism som gör det möjligt för en domare vid en nationell domstol som inte ingår i den behöriga dömande sammansättningen att hänskjuta målet till en avdelning i utökad sammansättning vid denna domstol mot de krav som följer av artikel 19.1 andra stycket FEU, under förutsättning att överläggning ännu inte har ägt rum i den ursprungligen utsedda dömande sammansättningen, att de omständigheter under vilka en sådan överföring kan ske anges tydligt i den tillämpliga lagstiftningen och att hänskjutandet inte berövar de berörda personerna möjligheten att delta i förfarandet vid denna avdelning i utökad sammansättning. Dessutom kan den dömande sammansättning som ursprungligen utsetts alltid besluta om ett sådant hänskjutande.

- 81 Mot bakgrund av det ovan anförda ska de ställda frågorna besvaras enligt följande. Artikel 19.1 andra stycket FEU ska tolkas så, att den utgör hinder för att det i nationell rätt föreskrivs en intern mekanism vid en nationell domstol, enligt vilken
- det domstolsavgörande som antagits av den dömande sammansättningen i ett mål endast får expedieras till parterna i syfte att avsluta målet om domstolsavgörandets innehåll har godkänts av en registreringsdomare som inte ingår i den dömande sammansättningen,
 - ett sektionssammanträde vid denna domstol har behörighet att, genom att utfärda ett ”rättsligt ställningstagande”, tvinga den dömande sammansättningen i ett mål att ändra innehållet i det domstolsavgörande som den dömande sammansättningen tidigare har antagit, trots att även andra domare än de som ingår i den dömande sammansättningen och, i förekommande fall, personer utanför den berörda domstolen deltar vid detta sektionssammanträde, inför vilka parterna inte har möjlighet att framföra sina argument.

Rättegångskostnader

- 82 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (stora avdelningen) följande:

Artikel 19.1 andra stycket FEU

ska tolkas så,

att den utgör hinder för att det i nationell rätt föreskrivs en intern mekanism vid en nationell domstol, enligt vilken

- **det domstolsavgörande som antagits av den dömande sammansättningen i ett mål endast får expedieras till parterna i syfte att avsluta målet om domstolsavgörandets innehåll har godkänts av en registreringsdomare som inte ingår i den dömande sammansättningen,**
- **ett sektionssammanträde vid denna domstol har behörighet att, genom att utfärda ett ”rättsligt ställningstagande”, tvinga den dömande sammansättningen i ett mål att ändra innehållet i det domstolsavgörande som den dömande sammansättningen tidigare har antagit, trots att även andra domare än de som ingår i den dömande sammansättningen och, i förekommande fall, personer utanför den berörda domstolen deltar vid detta sektionssammanträde, inför vilka parterna inte har möjlighet att framföra sina argument.**

Underskrifter